

Asia: VN/20317/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

OAJ vastustaa hallituksen esitystä lakkauttaa työnantajan koulutuskorvaus ja velvollisuus suunnitelmalliseen täydennyskoulutukseen. Koulutuskorvausjärjestelmä on toiminut sille asetetun tavoitteen mukaisesti, eikä esitys edistä työllisyyttä, vaan heikentää opetus- ja kasvatusalalla työskentelevien mahdollisuuksia ylläpitää ja kehittää osaamistaan. Se, että yksityisen sektorin koulutusvähennyksellä ei saavutettu sille asetettuja tavoitteita ja se siksi lakkautettiin 1.1.2025, ei käy syyksi julkisen sektorin koulutuskorvauksen lakkauttamiselle.

Koulutuskorvauksen poistaminen kohdentuu käytännössä samoille naisvaltaisille aloille, jotka hyödynsivät eniten viime vuonna lakkautettua aikuiskoulutustukea. Vaikutukset kumuloituvat erityisesti opetusallalla sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Hallitus osoittaa täysin väärää mallia työnantajille leikkaamalla aikuiskoulutustuen, opetusallan täydennyskoulutusrahat sekä Opetushallitukselta että aluehallintovirastolta ja nyt vielä esittää koulutuskorvausten ja siihen liittyvän koulutussuunnitelmien laadintavelvoitteen lakkauttamista.

Hallituksen oletus on näkemyksemme mukaan väärä, että näistä sen omista leikkauspäätöksistä ja leikkauskohteiden valinnassa riippumatta työnantajat priorisoivat omiksi leikkauskohteikseen muita kohteita, kuin henkilöstön kouluttamisen, johon sille leikkausten seurauksena on vähemmän resursseja. Esimerkiksi kunnat ovat taloudellisissa vaikeuksissa ja ne tekevät omia sopeutustoimia. Hallitus on jo leikannut kuntien valtionosuuksia ja lisäksi valtionosuusjärjestelmä kärsii soteuudistuksen johdosta tehdyistä muutoksista. On siis todennäköistä, että mahdollisesti myös kunnat leikkaavat omia menojaan ja ottavat mallia hallituksen tekemistä valinnoista leikkauskohteiden suhteen.

Sivistykselliset perusoikeudet edellyttävät toteutuakseen kelpoista ja osaavaa opetus- ja kasvatushenkilöstöä. Jatkuva lainsäädännön muuttuminen, tekoäly ja digikehitys kuten sähköiset oppimateriaalit ja erilaiset työskentelyalustat, oppisen- ja koulunkäynnin tuen sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppijoiden määrän kasvu yhdessä muiden muutosten kanssa ovat lisänneet opetusallalla työskentelevien suunnitelmallisen osaamisen kehittämisen tarvetta.

Tunne oman työn hallinnasta ja osaamisesta vaikuttaa suoraan hyvinvointiin. Esitysluonnoksessakin todetaan, että ”Työuran aikainen kouluttautuminen ja oppiminen ovat olennaisia tekijöitä muuttuvassa työympäristössä. Kouluttautuminen ja oppiminen ovat keskeisessä asemassa työntekijän hyvinvoinnin, työkyvyn ja muutoksissa pärjäämisen kannalta.” Osaaminen on merkittävä työhyvinvoinnin osatekijä. Kun työnantajan taloudellisia resursseja tarjota koulutusta leikataan, on vaarana, että se toimii toimintamallina myös työnantajalle leikata henkilöstönsä kouluttautumismahdollisuuksia. Tämä heikentää henkilöstön osaamista ja vaarantaa työhyvinvointia. Näin tavoitellun säästön sijaan voi lopputuloksena pidemmällä aikavälillä olla julkisen sektorin menojen kasvu säästöjen sijaan.

OAJ:n jäsenistön näkökulmasta ehdotettu koulutuskorvauksen poistaminen heikentää mahdollisuuksia päästä työnantajan kustantamaan ja työajalla tapahtuvaan koulutukseen sekä välillisesti tämä ja muut edellä mainitut henkilöstönkouluttautumiseen kohdennetut leikkaukset heikentävät myös opetusalan työtilannetta. Opettajat ovat aiemmin kouluttaneet niin aikuiskoulutustuella kuin koulutuskorvauksella kouluttautuvat. Nyt näitä kouluttautujia ja siten opettajilla töitä, on jatkossa vähemmän. Säästön sijaan kasvaa myös riski työllisyystilanteen heikkenemisestä.

Lahtinen Nina
Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry